

2024/1717

20.6.2024

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2024/1717

z dnia 13 czerwca 2024 r.

dotyczące zmiany rozporządzenia (UE) 2016/399 w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 77 ust. 2 lit. b) i e) oraz art. 79 ust. 2 lit. c),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z art. 3 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) Unia stanowi przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości bez kontroli na granicach wewnętrznych, w której zagwarantowana jest swoboda przepływu osób, w powiązaniu z właściwymi środkami w odniesieniu do kontroli granic zewnętrznych, azylu, imigracji, jak również zapobiegania i zwalczania przestępczości.
- (2) Stworzenie przestrzeni, na której zapewniony jest swobodny przepływ osób przez granice wewnętrzne, jest jednym z głównych osiągnięć Unii. Ważne jest, aby wspólnym celem Unii i państw członkowskich, które zgodziły się uczestniczyć w takiej przestrzeni opartej na zaufaniu i solidarności, było jej normalne funkcjonowanie i wzmocnienie. W związku z tym tymczasowe przywrócenie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych powinno mieć charakter wyjątkowy i być stosowane jedynie w ostateczności, przy czym w stosownych przypadkach zainteresowane państwa członkowskie powinny konsultować się i współpracować ze sobą oraz z Komisją jako strażniczką traktatów.
- (3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 (zwane dalej „kodeksem granicznym Schengen”) ⁽⁴⁾ określa zasady regulujące przepływ osób do obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych (zwanego dalej „strefą Schengen”) i z tego obszaru, a także między państwami członkowskimi, które należą do strefy Schengen.
- (4) W ostatnich latach strefa Schengen stawiała przed bezprecedensowymi wyzwaniami, które ze względu na swój charakter nie ograniczały się do terytorium pojedynczego państwa członkowskiego. Wyzwania te uwydatniły fakt, że ochrona porządku i bezpieczeństwa publicznego w strefie Schengen jest wspólnym obowiązkiem wymagającym połączonych i skoordynowanych działań między państwami członkowskimi oraz na poziomie Unii. Uwidocznily one również luki w obowiązujących zasadach regulujących funkcjonowanie strefy Schengen zarówno na granicach zewnętrznych, jak i wewnętrznych, oraz konieczność ustanowienia lepszych i solidniejszych ram umożliwiających skuteczniejsze reagowanie na wyzwania stojące przed strefą Schengen, aby umocnić wzajemne zaufanie i solidarność oraz zapewnić brak jakichkolwiek kontroli osób, niezależnie od ich obywatelstwa, przy przekraczaniu granic wewnętrznych, a jednocześnie umożliwić państwom członkowskim skuteczne reagowanie na wyzwania, przed którymi stoją.
- (5) Kontrola graniczna na granicach zewnętrznych leży w interesie nie tylko państwa członkowskiego, na którego granicach zewnętrznych jest ona dokonywana, ale w interesie wszystkich państw członkowskich, które zniosły kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych, oraz całej Unii. Państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić wysokie normy zarządzania swoimi granicami zewnętrznymi, w tym w drodze wzmocnionej współpracy między strażą graniczną, policją, organami celnymi i innymi właściwymi organami. Unia udziela aktywnego wsparcia,

⁽¹⁾ Dz.U. C 323 z 26.8.2022, s. 69.

⁽²⁾ Dz.U. C 498 z 30.12.2022, s. 114.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 24 kwietnia 2024 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 24 maja 2024 r.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz.U. L 77 z 23.3.2016, s. 1).

zapewniając pomoc finansową za pośrednictwem odpowiednich agencji unijnych oraz zarządzając mechanizmem oceny i monitorowania Schengen ustanowionym na podstawie rozporządzenia Rady (UE) 2022/922⁽⁵⁾. Zasady mające zastosowanie do granic zewnętrznych muszą zostać wzmocnione, aby umożliwić skuteczniejsze reagowanie na nowe wyzwania, które w ostatnim czasie wystąpiły na granicach zewnętrznych.

- (6) Europejskie zintegrowane zarządzanie granicami opiera się na czteropoziomowym modelu kontroli dostępu, określonym w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896⁽⁶⁾. Kontrola graniczna, w tym środki ułatwiające legalne przekraczanie granic, stanowi jeden z kluczowych elementów europejskiego zintegrowanego zarządzania granicami. Aby zapobiegać przestępstwom transgranicznym na granicach zewnętrznych, w szczególności przemytowi migrantów, handlowi ludźmi i terroryzmowi, oraz aby wykrywać te przestępstwa, państwa członkowskie wraz z Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej, ustanowioną na podstawie rozporządzenia (UE) 2019/1896, powinny wdrażać europejskie zintegrowane zarządzanie granicami w oparciu o czteropoziomowy model kontroli dostępu.
- (7) Pandemia COVID-19 uwiarydliła, że zagrożenia dla zdrowia publicznego mogą wymagać stosowania jednolitych zasad w odniesieniu do ograniczeń w podróżowaniu w przypadku podróży obywateli państw trzecich do Unii. Przyjęcie niespójnych i rozbieżnych środków na granicach zewnętrznych służących przeciwdziałaniu takim zagrożeniom wywiera negatywny wpływ na funkcjonowanie całej strefy Schengen, a także ogranicza przewidywalność dla podróży z państw trzecich oraz kontakty międzyludzkie z obywatelami państw trzecich. Aby przygotować strefę Schengen na przyszłe wyzwania o skali porównywalnej z pandemią COVID-19, należy ustanowić nowy mechanizm, który umożliwi terminowe przyjmowanie i znoszenie skoordynowanych środków na poziomie Unii. Nowy mechanizm na granicy zewnętrznej powinien być stosowany w przypadku stanu zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę stanowiącego poważne transgraniczne zagrożenie zdrowia, stwierdzonego przez Komisję na poziomie Unii bez uszczerbku dla rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371⁽⁷⁾, z uwzględnieniem informacji otrzymanych od właściwych organów krajowych.
- (8) W przypadku stanu zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę mechanizm ten powinien przewidywać przyjęcie rozporządzenia wykonawczego określającego tymczasowe ograniczenia w podróżowaniu, w tym ograniczenia dotyczące wjazdu i minimalne tymczasowe ograniczenia związane ze zdrowiem, oraz warunki ich zniesienia. Z uwagi na politycznie drażliwy charakter takich ograniczeń, które dotyczą prawa wjazdu na terytorium państw członkowskich, uprawnienia wykonawcze do przyjęcia takiego rozporządzenia wykonawczego (zwanego dalej „rozporządzeniem wykonawczym”) powinny zostać powierzone Radzie, stanowiącej na podstawie wniosku Komisji.
- (9) Co ważne, zgodnie z obowiązującymi zobowiązaniami wynikającymi z prawa Unii i prawa międzynarodowego obywatele państw trzecich, którzy na podstawie umów między Unią i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a tymi państwami trzecimi, z drugiej strony, korzystają z takich samych praw do swobodnego przemieszczania się jak obywatele Unii, oraz członkowie ich rodzin powinni zawsze mieć możliwość wjazdu na terytorium Unii. Rezydenci w Unii powinni również zawsze mieć możliwość powrotu do Unii, w szczególności do państwa członkowskiego, w którym legalnie przebywają. W rozporządzeniu wykonawczym należy ustanowić minimalne tymczasowe ograniczenia związane ze zdrowiem, którym mogłyby podlegać te osoby. Jeżeli chodzi o obywateli państw trzecich legalnie przebywających w Irlandii, państwa członkowskie powinny na zasadzie wzajemności zezwolić im na powrót do Irlandii tranzytem przez terytorium państw członkowskich. Wzywa się Irlandię do dostosowania swojej polityki krajowej do ograniczeń związanych z podróżą do Unii Europejskiej. Rozporządzenie wykonawcze powinno zawierać wszystkie elementy niezbędne do zapewnienia, aby ograniczenia związane z podróżowaniem były skuteczne, ukierunkowane, niedyskryminujące i proporcjonalne do zmieniającej się sytuacji epidemiologicznej. Powinno się w nim określić, w przypadku gdy jest to wymagane ze względu na charakter stanu zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę, kategorie osób odbywających podróże niezbędne wymienione w załączniku XI część B, które mają być zwolnione z ograniczeń dotyczących wjazdu, oraz ustanawiać warunki, na jakich powinno być możliwe nałożenie – w drodze wyjątku – na tych podróżnych ograniczeń w podróżowaniu. Ponadto, lub jako rozwiązanie alternatywne, rozporządzenie wykonawcze powinno wskazywać wszystkie obszary geograficzne lub państwa trzecie, z których podróż może podlegać szczególnym środkom, oraz ustanowić procedurę okresowego przeglądu sytuacji i ograniczeń w podróżowaniu, opartą na obiektywnej metodzie oraz obiektywnych kryteriach mających zastosowanie do tej procedury, w tym w szczególności sytuacji epidemiologicznej. Rozporządzenie wykonawcze mogłoby określać warunki, na jakich można byłoby zezwolić na podróż, takie jak testy, kwarantanna, samoizolacja lub wszelkie inne odpowiednie środki, takie jak wymóg wypełnienia karty lokalizacji pasażera lub korzystania z innych narzędzi ustalania kontaktów zakaźnych, z uwzględnieniem

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/922 z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie ustanowienia i funkcjonowania mechanizmu oceny i monitorowania w celu weryfikacji stosowania dorobku Schengen oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (UE) nr 1053/2013 (Dz.U. L 160 z 15.6.2022, s. 1).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylecia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 (Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1).

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uchylecia decyzji nr 1082/2013/UE (Dz.U. L 314 z 6.12.2022, s. 26).

w szczególności wszelkich systemów unijnych opracowanych w celu ułatwienia podróżowania w bezpiecznych warunkach, takich jak systemy cyfrowych zaświadczeń. W stosownych przypadkach rozporządzenie wykonawcze mogłoby również ustanowić mechanizm umożliwiający wprowadzenie dodatkowych środków w przypadku drastycznego pogorszenia się sytuacji epidemiologicznej na jednym lub większej liczbie obszarów geograficznych.

- (10) Podstawą skuteczności ograniczeń związanych z podróżą do Unii jest stosowanie jednolitych zasad względem państw trzecich i obywateli państw trzecich. Stosowanie jednolitych zasad w drodze rozporządzenia wykonawczego powinno zapewnić ochronę zdrowia publicznego, a tym samym zagwarantować funkcjonowanie obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych. Państwa członkowskie mogą przyjmować tymczasowe ograniczenia związane ze zdrowiem i inne powiązane ograniczenia, które będą surowsze niż ograniczenia ustanowione w rozporządzeniu wykonawczym, pod warunkiem że takie ograniczenia nie będą miały negatywnego wpływu na funkcjonowanie obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych. Ponadto w przypadku braku rozporządzenia wykonawczego państwa członkowskie mogłyby przyjmować ograniczenia w podróżowaniu. Rozporządzenie wykonawcze powinno uwzględniać szczególną sytuację krajów lub terytoriów zamorskich, o których mowa w art. 355 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), wymienionych w załączniku II do tego traktatu.
- (11) Tranzyt wewnątrzunijny w przypadku obywateli Unii i członków ich rodzin, a także niektórych kategorii osób odbywających podróże niezbędne, nie powinien podlegać tymczasowym ograniczeniom w podróżowaniu do miejsca docelowego związanym ze zdrowiem. Wszelkie tymczasowe ograniczenia związane ze zdrowiem, w które mają być zastosowane, należy stosować po przybyciu do miejsca docelowego.
- (12) Konieczne jest również wzmocnienie przepisów i zabezpieczeń w prawie Unii, aby umożliwić państwom członkowskim szybkie działanie w celu przeciwdziałania sytuacjom instrumentalizacji. Taką instrumentalizację należy rozumieć zgodnie z art. 1 ust. 4 lit. b) zdanie pierwsze rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1359⁽⁸⁾. Sytuacji, w których wrogi podmioty niepaństwowe są zaangażowane w przestępczość zorganizowaną, w szczególności w przemyt migrantów, nie należy uznawać za instrumentalizację migrantów, jeżeli działania te nie mają na celu destabilizacji Unii lub państwa członkowskiego. Ponadto za instrumentalizację migrantów nie należy uznawać pomocy humanitarnej, która nie ma na celu destabilizacji Unii lub państwa członkowskiego.
- (13) W odniesieniu do Cypru, rozporządzenie Rady (WE) nr 866/2004⁽⁹⁾ przewiduje szczegółowe zasady mające zastosowanie do linii dzielącej obszar Republiki Cypryjskiej, nad którym Rząd Republiki Cypryjskiej sprawuje efektywną kontrolę, oraz obszarami, nad którymi nie sprawuje on efektywnej kontroli. Chociaż linia ta nie stanowi granicy zewnętrznej, sytuację, w której państwo trzecie lub wrogi podmiot niepaństwowy zachęcają obywateli państw trzecich do przekroczenia tej linii lub ułatwiają im to przekroczenie, uznaje się za instrumentalizację.
- (14) W przypadku instrumentalizacji zainteresowane państwo członkowskie powinno w razie potrzeby mieć w szczególności możliwość ograniczenia do minimum ruchu granicznego poprzez tymczasowe zamknięcie niektórych przejść granicznych, przy jednoczesnym zagwarantowaniu rzeczywistego i skutecznego dostępu do procedur ubiegania się o ochronę międzynarodową. Przy podejmowaniu każdej takiej decyzji należy brać pod uwagę, czy Rada Europejska uznaje, że Unia lub co najmniej jedno z jej państw członkowskich stoi w obliczu sytuacji instrumentalizacji migrantów. Przy wszystkich takich ograniczeniach należy ponadto w pełni uwzględnić prawa obywateli Unii, obywateli państw trzecich, którzy korzystają z prawa do swobodnego przemieszczania się na podstawie umowy międzynarodowej, oraz obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi na podstawie prawa krajowego lub prawa Unii lub posiadaczami wiz długoterminowych, a także członków ich rodzin. Takie ograniczenia powinny być również stosowane w sposób zapewniający przestrzeganie zobowiązań związanych z dostępem do ochrony międzynarodowej, w szczególności zasady non-refoulement.
- (15) Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej wspiera państwa członkowskie we wdrażaniu operacyjnych aspektów zarządzania granicami zewnętrznymi, w tym w wymianie informacji, dostarczaniu sprzętu, budowaniu zdolności i szkoleniu krajowej straży granicznej, ukierunkowanej analizie informacji i ryzyka, w rozmieszczaniu stałej służby Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej, a także wspiera operacje poszukiwania i ratowania osób znajdujących się w niebezpieczeństwie na morzu, które są podejmowane i prowadzone zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 656/2014⁽¹⁰⁾. Nowy mandat Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej oferuje państwom członkowskim znaczne możliwości wsparcia ich zadań z zakresu kontroli granicznej, w tym między innymi w zakresie kontroli przesiewowych i operacji powrotowych.

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1359 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie reagowania na sytuacje kryzysowe i sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej w dziedzinie migracji i azylu oraz w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/1147 (Dz.U. L, 2024/1359, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1359/oj>).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 866/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie systemu na podstawie art. 2 Protokołu 10 do Aktu Przystąpienia (Dz.U. L 161 z 30.4.2004, s. 128).

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 656/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiające zasady ochrony zewnętrznych granic morskich w kontekście współpracy operacyjnej koordynowanej przez Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Granicach Zewnętrznych państw członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. L 189 z 27.6.2014, s. 93).

- (16) Środki techniczne zapobiegające niedozwolonemu przekraczaniu granicy mogłyby obejmować nowoczesne technologie, takie jak bezzałogowe statki powietrzne i czujniki ruchu, a także oddziały mobilne oraz, w stosownych przypadkach, wszelkiego rodzaju infrastrukturę stacjonarną i ruchomą. Wykorzystywanie takich środków technicznych, w szczególności technologii umożliwiających zbieranie danych osobowych, musi opierać się na jasno określonych przepisach prawa krajowego i musi być wykonywane zgodnie z nimi.
- (17) Należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w celu uzupełnienia rozporządzenia (UE) 2016/399 w odniesieniu do dodania do załącznika XI część B dalszych kategorii osób odbywających podróże niezbędne oraz w odniesieniu do dodatkowych środków regulujących ochronę, w tym opracowania wspólnych minimalnych norm ochrony granic. Te wspólne minimalne normy powinny uwzględniać rodzaj granic, tj. granice lądowe, morskie lub powietrzne, poziomy ryzyka przypisane każdemu odcinkowi granicy zewnętrznej zgodnie z art. 34 rozporządzenia (UE) 2019/1896 oraz inne istotne czynniki, takie jak szczególne cechy geograficzne. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa⁽¹⁾. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (18) Na obszarze bez kontroli na granicach wewnętrznych osoby – niezależnie od obywatelstwa – powinny mieć możliwość swobodnego i bezpiecznego przemieszczania się między państwami członkowskimi. W tym względzie należy wyjaśnić, że zakaz kontroli granicznej na granicach wewnętrznych nie wpływa na kompetencje państw członkowskich do przeprowadzania kontroli na ich terytorium, w tym w ich strefach przygranicznych, do celów innych niż kontrola graniczna. W szczególności należy wyjaśnić, że właściwe organy krajowe, w tym organy ochrony zdrowia lub organy ścigania, pozostają co do zasady uprawnione do wykonywania uprawnień publicznych przewidzianych w prawie krajowym, pod warunkiem że skutek tych uprawnień nie jest równoważny z odprawą graniczną.
- (19) Mimo że zakaz kontroli granicznej na granicach wewnętrznych obejmuje również kontrole o równoważnych skutkach, kontrole przeprowadzane przez właściwe organy państw członkowskich nie powinny być uznawane za równoważne z odprawą graniczną, jeżeli ich cel jest inny niż kontrola graniczna, jeżeli opierają się na ogólnych informacjach policyjnych i doświadczeniu policyjnym lub na informacjach dotyczących zdrowia publicznego w zakresie potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa publicznego lub porządku publicznego, w szczególności gdy mają na celu zwalczanie przestępczości transgranicznej, ograniczanie nielegalnej imigracji lub powstrzymanie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej mogącej przerodzić się w epidemię, zidentyfikowanej przez Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób, gdy są przygotowywane i przeprowadzane w sposób wyraźnie różniący się od systematycznej odprawy osób na granicach, oraz gdy są przeprowadzane w węzłach transportowych, takich jak porty, dworce kolejowe lub autobusowe, porty lotnicze oraz terminale towarowe, lub bezpośrednio na pokładzie pojazdów służących do świadczenia usług przewozu osób oraz gdy opierają się na analizie ryzyka.
- (20) Ograniczenie nielegalnej imigracji oraz związanej z nią przestępczości transgranicznej, takiej jak handel ludźmi, przemyt migrantów, przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów i inne formy przestępczości transgranicznej, mogłyby obejmować środki pozwalające na weryfikację tożsamości, obywatelstwa i statusu pobytu osób, pod warunkiem że weryfikacje takie nie mają charakteru systematycznego i są przeprowadzane na podstawie oceny ryzyka.
- (21) Wykorzystywanie nowoczesnych technologii do monitorowania przepływu ruchu, w szczególności na autostradach i innych ważnych drogach wyznaczonych przez państwa członkowskie, może mieć zasadnicze znaczenie dla zwalczania zagrożeń dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego. Zakaz kontroli granicznej na granicach wewnętrznych nie powinien być rozumiany jako uniemożliwianie zgodnego z prawem wykonywania uprawnień policyjnych lub innych uprawnień publicznych do przeprowadzania kontroli w wewnętrznych strefach przygranicznych. Obejmuje to kontrole z wykorzystaniem technologii monitorowania i nadzoru, które są powszechnie stosowane na danym terytorium lub oparte na ocenie ryzyka, do celów ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.
- (22) Aby takie technologie były skuteczne, powinna istnieć możliwość stosowania proporcjonalnych ograniczeń prędkości na drogowych przejściach granicznych.
- (23) Ważne jest, aby wykonywanie uprawnień policyjnych lub innych uprawnień publicznych przez właściwe organy państw członkowskich na ich terytorium, w szczególności w strefach przygranicznych, nie miało nieproporcjonalnego wpływu na płynność ruchu przez drogowe przejścia graniczne na granicach wewnętrznych, a w szczególności aby nie wydłużało zbyt długo czasu oczekiwania. Ważne jest, aby w duchu dialogu i współpracy państwa członkowskie informowały sąsiednie państwa członkowskie o swoich działaniach, w szczególności gdy można się spodziewać, że dane działanie będzie miało bardziej znaczące skutki dla ruchu transgranicznego.

⁽¹⁾ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

- (24) Zakaz kontroli granicznej na granicach wewnętrznych nie powinien ograniczać przeprowadzania kontroli przewidzianych w prawie Unii. Przepisy przewidziane w niniejszym rozporządzeniu nie mają zatem wpływu na mające zastosowanie przepisy dotyczące przeprowadzania kontroli danych pasażerów w odpowiednich bazach danych przed przybyciem.
- (25) Należy zapewnić, aby kontrole przeprowadzane przez państwa członkowskie w ramach wykonywania kompetencji krajowych były w pełni zgodne z zasadami odnoszącymi się do obszaru wolnego od kontroli na granicach wewnętrznych. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej im więcej jest przesłanek świadczących o tym, że kontrole przeprowadzane przez państwa członkowskie w ich strefach przygranicznych mają skutek równoważny z kontrolą graniczną, biorąc pod uwagę cel takich kontroli, ich zakres terytorialny i ewentualne różnice w porównaniu z kontrolami przeprowadzanymi na pozostałej części terytorium danego państwa członkowskiego, tym ważniejsze jest istnienie precyzyjnych i szczegółowych zasad i ograniczeń określających warunki wykonywania przez państwa członkowskie uprawnień policyjnych w strefach przygranicznych.
- (26) Aby usprawnić funkcjonowanie strefy Schengen, należy umożliwić państwom członkowskim wprowadzanie dodatkowych środków w celu przeciwdziałania niedozwolonemu przemieszczaniu się między państwami członkowskimi. W przypadku gdy krajowe organy ścigania państwa członkowskiego zatrzymują obywateli państw trzecich, którzy nie mają prawa przebywać w tym państwie członkowskim, w strefach przygranicznych podczas kontroli prowadzonych przez właściwe organy w ramach dwustronnej współpracy, która mogłaby w szczególności obejmować wspólne patrole policyjne, organy te powinny mieć możliwość przekazania takich obywateli państw trzecich do państwa członkowskiego, z którego przybyli do przekazującego państwa członkowskiego pod warunkiem że ci obywatele państw trzecich nie mają prawa przebywać w przekazującym państwie członkowskim. Państwo członkowskie, z którego bezpośrednio przybyli obywatele państw trzecich, powinno z kolei być zobowiązane do przyjęcia zatrzymanych obywateli państw trzecich.
- (27) Procedura przekazania nie powinna mieć zastosowania do obywateli państw trzecich, którzy posiadają unijne zezwolenie na pobyt długoterminowy, ani do członków ich rodzin zgodnie z dyrektywą Rady 2003/109/WE⁽¹²⁾, do obywateli państw trzecich, którzy są członkami rodzin obywateli Unii korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się zgodnie z dyrektywą 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹³⁾, do obywateli państw trzecich, którzy posiadają ważną wizę długoterminową, ani do członków ich rodzin zgodnie z prawem krajowym, do obywateli państw trzecich, którzy posiadają ważną wizę krótkoterminową, do obywateli państw trzecich, którzy są uprawnieni do podróżowania bezwizowego w strefie Schengen przez okres 90 dni w dowolnym okresie 180-dniowym, o ile nie przekroczyli tego 90-dniowego okresu, do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową zdefiniowanych w art. 3 pkt 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348⁽¹⁴⁾ ani do osób korzystających z ochrony międzynarodowej zdefiniowanych w art. 3 pkt 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1347⁽¹⁵⁾. W odniesieniu do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową zatrzymanych w ramach współpracy dwustronnej zastosowanie powinny mieć odpowiednie przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351⁽¹⁶⁾.
- (28) Procedura, w ramach której państwo członkowskie powinno mieć możliwość przekazania zatrzymanych obywateli państw trzecich, którzy nie mają prawa przebywania do państwa członkowskiego, z którego dana osoba bezpośrednio przybyła, powinna odbywać się szybko, ale powinna podlegać zabezpieczeniom i być prowadzona z pełnym poszanowaniem praw podstawowych i zasady niedyskryminacji zapisanej w art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”), aby zapobiec profilowaniu rasowemu. Organy powinny mieć możliwość przeprowadzenia weryfikacji odpowiednich informacji natychmiast dostępnych organom dotyczących przemieszczania się danych osób. Informacje takie mogłyby obejmować obiektywne elementy, które umożliwiłyby organom stwierdzenie, że dana osoba niedawno podróżowała z innego państwa członkowskiego, takie jak posiadanie dokumentów, w tym pokwitowań lub faktur, świadczących o niedawnej podróży z innego

⁽¹²⁾ Dyrektywa Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (Dz.U. L 16 z 23.1.2004, s. 44).

⁽¹³⁾ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. L 158 z 30.4.2004, s. 77).

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnej procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylenia dyrektywy 2013/32/UE (Dz.U. L, 2024/1348, 22.5.2024, <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1347 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony, zmieniające dyrektywę Rady 2003/109/WE oraz uchylające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE (Dz.U. L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zarządzania azylem i migracją, zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1147 i (UE) 2021/1060 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 604/2013 (Dz.U. L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

państwa członkowskiego. Obywatele państw trzecich podlegający procedurze przekazania powinni otrzymać uzasadnioną decyzję na piśmie. Chociaż decyzja powinna być wykonalna ze skutkiem natychmiastowym, obywatelowi państwa trzeciego należy zapewnić skuteczny środek odwoławczy umożliwiający odwołanie się od decyzji o przekazaniu lub jej zaskarżenie. Środek ten nie powinien mieć skutku zawieszającego.

- (29) Procedura przekazania przewidziana w niniejszym rozporządzeniu jest opcjonalna i nie wpływa na istniejącą możliwość doprowadzenia przez państwa członkowskie do powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich zgodnie z dwustronnymi umowami lub porozumieniami, o których mowa w art. 6 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE⁽¹⁷⁾ (zwanej dalej „dyrektywą powrotową”), w przypadku gdy osoby takie wykryto gdzie indziej niż w strefach przygranicznych.
- (30) Stosując procedurę przekazania przewidzianą w niniejszym rozporządzeniu, państwa członkowskie powinny określić praktyczne ustalenia w ramach współpracy dwustronnej, w tym w celu – co do zasady – unikania stosowania tej procedury przekazania, w szczególności na odcinkach granic wewnętrznych, na których tymczasowo przywrócono lub przedłużono kontrolę.
- (31) W przypadku gdy obywatel państwa trzeciego, wobec którego wydano decyzję o przekazaniu, przybył na granicę, korzystając z usług przewoźnika, właściwy organ może zgodnie z prawem krajowym dokonać ustaleń z przewoźnikiem, tak aby tego obywatela państwa trzeciego niezwłocznie przekazano do przyjmującego państwa członkowskiego.
- (32) W ramach niezapowiedzianych wizyt na podstawie z art. 4 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2022/922 ważne jest, aby Komisja zwracała szczególną uwagę na wdrażanie procedury przekazania.
- (33) Na obszarze bez kontroli na granicach wewnętrznych, na którym osoby mogą przemieszczać się swobodnie, który zgodnie z art. 3 ust. 2 TUE stanowi jedno z największych osiągnięć Unii, przywrócenie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych powinno nadal stanowić wyjątek i być wyłącznie środkiem ostatecznym. Wyjątki i odstępstwa od zasady swobodnego przepływu osób mają podlegać ścisłej wykładni. Aby nie podważać samej zasady, zgodnie z którą nie należy przeprowadzać kontroli na granicach wewnętrznych, jak przewidziano w art. 3 ust. 2 TUE i potwierdzono w art. 67 ust. 2 TFUE, kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych ze względu na to samo zagrożenie należy przywracać na jasno określone okresy zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.
- (34) W wyjątkowych przypadkach przeciwdziałanie zagrożeniom dla strefy Schengen może, w ostateczności, wymagać przyjęcia przez państwa członkowskie środków na granicach wewnętrznych. Ponieważ tymczasowe przywrócenie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych wpływa na swobodę przepływu osób, każdą decyzję o przywróceniu takiej kontroli granicznej należy podejmować zgodnie ze wspólnie ustalonymi kryteriami oraz zgłosić Komisji, Parlamentowi i Radzie lub powinna ona być zalecana przez instytucję Unii. Państwa członkowskie zachowują kompetencje w zakresie określania potrzeby tymczasowego przywrócenia lub przedłużenia kontroli granicznej. Zgodnie z obowiązującymi zasadami kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych można przywrócić, gdy poważne zagrożenie bezpieczeństwa wewnętrznego lub porządku publicznego utrzymuje się przez ograniczony czas w jednym państwie członkowskim. Poważne zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego mogą stanowić w szczególności terroryzm i przestępczość zorganizowana, stany zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę lub ważne wydarzenia międzynarodowe, takie jak imprezy sportowe, wydarzenia handlowe lub wydarzenia polityczne.
- (35) Ponadto, poważne zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego może wynikać również z nagłego niedozwolonego przemieszczania się obywateli państw trzecich na dużą skalę między państwami członkowskimi, w przypadku gdy znacznie obciąża to ogólne zasoby i zdolności, którymi dysponują dobrze przygotowane właściwe organy, oraz może zagrozić ogólnemu funkcjonowaniu obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych, a także w przypadku gdy pozostałe środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu nie wystarczają, aby zaradzić tym napływom i przemieszczaniu się. W tym kontekście, państwa członkowskie powinny polegać na obiektywnych i ilościowych sprawozdaniach dotyczących niedozwolonego przemieszczania się, o ile są one dostępne, w szczególności gdy są one sporządzane regularnie przez odpowiednie agencje Unii zgodnie z ich odpowiednimi mandatami.
- (36) Pandemia COVID-19 pokazała, że potrzebny jest ogólnounijny mechanizm, który miałby zastosowanie do sytuacji, w których w strefie Schengen stan zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę dotyczy jednocześnie kilku państw członkowskich, zagrażając prawidłowemu funkcjonowaniu strefy Schengen. Nowy mechanizm ochronny strefy Schengen powinien umożliwiać skoordynowane rozwiązania służące ochronie interesów osób uprawnionych do korzystania z obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych dzięki maksymalizacji skuteczności wprowadzonych środków, a jednocześnie minimalizować ich negatywne skutki uboczne.

⁽¹⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz. U. L 348 z 24.12.2008, s. 98).

- (37) Nowy mechanizm ochronny strefy Schengen powinien umożliwiać Radzie przyjęcie na wniosek Komisji decyzji zezwalającej na tymczasowe przywrócenie lub przedłużenie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, jeżeli jest to uzasadnione stanem zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę na poziomie Unii. Z uwagi na politycznie drażliwy charakter takiej decyzji, która reguluje możliwość przywrócenia lub przedłużenia przez państwa członkowskie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych w szczególnych okolicznościach, uprawnienia wykonawcze do przyjmowania decyzji należy przyznać Radzie, stanowiącej na podstawie wniosku Komisji. Decyzja ta powinna obejmować wszelkie odpowiednie środki łagodzące.
- (38) Ustanowienie nowego mechanizmu ochronnego strefy Schengen nie powinno mieć wpływu na prawo państw członkowskich do wcześniejszego skorzystania ze środków jednostronnych zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, jeżeli wymaga tego sytuacja. Po przyjęciu środka unijnego powinien on jednak stać się jedyną podstawą skoordynowanej reakcji na stwierdzone zagrożenie.
- (39) Aby zapewnić zgodność z zasadą proporcjonalności, decyzję Rady należy przyjąć na ograniczony okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, który może zostać przedłużony – z zastrzeżeniem regularnego przeglądu – na wniosek Komisji, w przypadku gdy okaże się, że zagrożenie zdrowia publicznego na dużą skalę utrzymuje się. Pierwotna decyzja powinna zawierać ocenę oczekiwanych skutków przyjętych środków, w tym ich negatywnych skutków ubocznych, mającą na celu ustalenie, czy kontrola graniczna na granicach wewnętrznych jest uzasadniona, czy też można zamiast niej zastosować w skuteczny sposób mniej restrykcyjne środki. W kolejnych decyzjach należy uwzględniać rozwój sytuacji w odniesieniu do zagrożenia dla zdrowia publicznego. Państwa członkowskie powinny natychmiast powiadomić Parlament Europejski, Komisję i inne państwa członkowskie o przywróceniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych zgodnie z decyzją Rady.
- (40) Przywrócenie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, czy to na podstawie jednostronnych decyzji państw członkowskich, czy też na poziomie Unii, ma poważne konsekwencje dla funkcjonowania strefy Schengen i dla prawa do swobodnego przemieszczania się. W celu zapewnienia, aby wszelkie decyzje o przywróceniu kontroli granicznej były podejmowane wyłącznie w razie potrzeby jako środek ostateczny, decyzja o tymczasowym przywróceniu lub przedłużeniu kontroli granicznej powinna opierać się na wspólnych kryteriach oraz powinna być bezwzględnie konieczna i proporcjonalna.
- (41) Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odstępstwo od podstawowej zasady swobodnego przepływu osób musi być interpretowane ściśle, a koncepcja porządku publicznego zakłada istnienie rzeczywistego, aktualnego i dostatecznie poważnego zagrożenia dla jednego z podstawowych interesów społeczeństwa.
- (42) W pierwszej kolejności państwa członkowskie powinny oceniać stosowność tymczasowej kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, przy czym powinny brać pod uwagę charakter stwierdzonego poważnego zagrożenia, a także stosowność alternatywnych środków służących tym samym celom co kontrola graniczna na granicach wewnętrznych, takich jak proporcjonalne kontrole przeprowadzane w ramach wykonywania uprawnień policyjnych lub innych uprawnień publicznych lub w ramach form współpracy policyjnej przewidzianych w prawie Unii, w tym możliwość zastosowania procedury przekazania, lub wspólnych środków w zakresie tymczasowych ograniczeń związanych z podróżą. W tym kontekście państwa członkowskie powinny zwracać szczególną uwagę na prawdopodobne skutki kontroli granicznej na granicach wewnętrznych dla przepływu osób na obszarze bez kontroli na granicach wewnętrznych oraz dla funkcjonowania regionów transgranicznych, a także dokonywać oceny tych skutków. Ocena ta powinna być częścią powiadomienia, które państwa członkowskie są zobowiązane przekazać Komisji, Parlamentowi i Radzie. W przypadku przedłużenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych ze względu na możliwe do przewidzenia zdarzenia na okres dłuższy niż okres początkowy wynoszący sześć miesięcy państwo członkowskie powinno również przeprowadzić ocenę ryzyka. Ta ocena ryzyka powinna zawierać szczegółowe informacje dotyczące skali i przewidywanego rozwoju sytuacji w odniesieniu do zidentyfikowanego poważnego zagrożenia, informacje dotyczące tego, jak długo to poważne zagrożenie może się utrzymywać i których odcinków granic wewnętrznych może ono dotyczyć, informacje dotyczące środków koordynacji z innymi państwami członkowskimi, na które mają wpływ takie środki oraz środki, które dane państwo członkowskie wprowadziło lub zamierza wprowadzić, aby ograniczyć stwierdzone poważne zagrożenie, z myślą o zniesieniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych w celu zachowania zasady swobodnego przemieszczania się.
- (43) Aby ograniczyć szkodliwe konsekwencje przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, każdej decyzji o przywróceniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych powinny towarzyszyć środki łagodzące. Środki takie powinny obejmować środki zapewniające sprawne funkcjonowanie tranzytu towarów i pracowników transportu oraz marynarzy dzięki ustanowieniu uprzywilejowanych korytarzy. Ponadto – oraz aby uwzględnić potrzebę zapewnienia przepływu osób, których działalność może mieć zasadnicze znaczenie dla zachowania łańcucha dostaw lub świadczenia podstawowych usług – państwa członkowskie mogłyby również stosować istniejące wytyczne dotyczące pracowników transgranicznych, które określono w komunikacie Komisji z dnia 30 marca 2020 r. zatytułowanym „Wytyczne dotyczące korzystania ze swobodnego przepływu pracowników podczas epidemii COVID-19”. Zasady dotyczące przywracania kontroli granicznej na granicach wewnętrznych powinny zatem uwzględniać wytyczne i zalecenia przyjęte podczas pandemii COVID-19 jako solidne zabezpieczenia

jednolitego rynku, w celu zapewnienia ich stosowania przez państwa członkowskie w charakterze środków łagodzących w trakcie przywróconej kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. Należy w szczególności określić środki mające na celu zapewnienie nieprzerwanego funkcjonowania jednolitego rynku oraz ochronę interesów regionów transgranicznych i miast partnerskich, w tym na przykład zezwolenia lub odstępstwa dla mieszkańców regionów transgranicznych.

- (44) Powiadomienie, które ma być przekazywane przez państwa członkowskie, powinno mieć decydujące znaczenie przy ocenie, czy są spełnione kryteria i warunki tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. W celu zapewnienia właściwego monitorowania przywróconej kontroli granicznej na granicach wewnętrznych oraz w celu poprawienia jakości otrzymywanych informacji, Komisja powinna przyjąć akt wykonawczy w celu ustanowienia wzoru powiadomienia o przywróceniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. W przypadkach uzasadnionych względami bezpieczeństwa publicznego państwa członkowskie nie powinny mieć obowiązku przekazywania wszystkich informacji, mając na uwadze poufność toczących się postępowań przygotowawczych. Państwa członkowskie powinny być uprawnione do utajnienia całości lub części informacji zawartych w powiadomieniu, bez uszczerbku dla funkcjonowania odpowiednich i bezpiecznych kanałów komunikacji.
- (45) W celu zapewnienia, aby kontrola graniczna na granicach wewnętrznych była rzeczywiście środkiem ostatecznym stosowanym jedynie tak długo, jak jest to konieczne, oraz aby umożliwić ocenę konieczności i proporcjonalności kontroli granicznej na granicach wewnętrznych na potrzeby przeciwdziałania możliwym do przewidzenia zagrożeniom, a także aby umożliwić Komisji dokonanie oceny, czy taka kontrola stanowi środek wyjątkowy, państwa członkowskie powinny przygotować ocenę ryzyka, którą należy przedłożyć Komisji w przypadku przedłużenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych na okres dłuższy niż początkowy okres wynoszący sześć miesięcy w odpowiedzi na możliwe do przewidzenia zagrożenia. Państwa członkowskie muszą w szczególności przedstawić skalę i rozwój sytuacji w odniesieniu do stwierdzonego poważnego zagrożenia – w tym poinformować, jak długo zgodnie z przewidywaniami może się ono utrzymywać oraz których odcinków granic wewnętrznych może ono dotyczyć – wyjaśnić, dlaczego alternatywne środki nie zaradzą stwierdzonemu zagrożeniu, a także wymienić środki koordynacji z pozostałymi państwami członkowskimi, dla których kontrola graniczna na granicach wewnętrznych ma lub może mieć skutki.
- (46) Komisja powinna móc zażądać dodatkowych informacji na podstawie otrzymanego powiadomienia, w tym dotyczących oceny ryzyka lub środków współpracy i koordynacji z państwami członkowskimi, na które będzie miało wpływ przedłużenie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. W przypadku gdy powiadomienie nie spełnia minimalnych wymogów, Komisja powinna przedyskutować je z danym państwem członkowskim oraz wezwać je do przekazania dodatkowych informacji lub uzupełnienia jego pierwotnego powiadomienia.
- (47) Co najmniej raz w roku Komisja powinna składać zarówno Parlamentowi Europejskiemu, jak i Radzie sprawozdanie z funkcjonowania obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych (zwane dalej „sprawozdaniem w sprawie stanu strefy Schengen”). Komisja powinna również móc przedyskutować to sprawozdanie oddzielnie z Parlamentem Europejskim i Radą. Sprawozdanie powinno zawierać wykaz wszystkich decyzji o przywróceniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych podjętych w danym roku, a także działań, które podjęła Komisja w związku z przywróceniem kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. W sprawozdaniu szczególną uwagę należy zwrócić na kontrolę graniczną, którą wprowadzono na okres dłuższy niż 12 miesięcy. Powinno ono zawierać również ocenę konieczności i proporcjonalności przypadków przywrócenia i przedłużenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych w okresie objętym tym sprawozdaniem, a także informacje dotyczące tendencji na obszarze bez kontroli na granicach wewnętrznych w odniesieniu do niedozwolonego przemieszczania się obywateli państw trzecich, przy uwzględnieniu dostępnych informacji uzyskanych od odpowiedniej agencji Unii i analizy danych z odpowiednich systemów informacyjnych. Sprawozdanie w sprawie stanu strefy Schengen powinno również obejmować obowiązki sprawozdawcze wynikające z art. 20 mechanizmu oceny i monitorowania Schengen.
- (48) Do sprawozdania w sprawie stanu strefy Schengen należy dołączać sprawozdanie przewidziane art. 25 rozporządzenia (UE) 2022/922.
- (49) Mechanizm tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych w sytuacjach wymagających pilnych działań lub w celu przeciwdziałania możliwym do przewidzenia zagrożeniom powinien przewidywać możliwość organizowania przez Komisję konsultacji między państwami członkowskimi. Komisja powinna organizować konsultacje na wniosek państwa członkowskiego, na które sytuacja ma bezpośredni wpływ. W proces ten należy zaangażować odpowiednie agencje Unii, aby w stosownych przypadkach mogły dzielić się swoją wiedzą specjalistyczną. W ramach takich konsultacji należy analizować możliwość zastosowania środków alternatywnych, a w razie potrzeby także praktyczne ustalenia dotyczące przeprowadzania kontroli granicznej na granicach wewnętrznych i okres jej trwania. W przypadku gdy Komisja lub państwo członkowskie wydadzą opinię wyrażającą wątpliwości co do przywrócenia kontroli granicznej, takie konsultacje powinny być obowiązkowe.

- (50) Komisja i państwa członkowskie powinny zachować możliwość wyrażenia wszelkich wątpliwości co do konieczności i proporcjonalności decyzji państwa członkowskiego o przywróceniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych ze względu na pilny charakter sytuacji lub w celu zaradzenia możliwemu do przewidzenia zagrożeniu. W przypadku gdy ze względu na możliwe do przewidzenia zagrożenia kontrola graniczna na granicach wewnętrznych zostanie przywrócona i przedłużona na okresy przekraczające łącznie 12 miesięcy, Komisja powinna wydać opinię oceniającą konieczność i proporcjonalność takiej kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. W przypadku gdy państwo członkowskie uzna, że występuje poważna wyjątkowa sytuacja uzasadniająca dalszą potrzebę przeprowadzania kontroli granicznej na granicach wewnętrznych przez okres przekraczający dwa lata, należy ustanowić dodatkowe zabezpieczenia w zakresie oceny ryzyka. W powiadomieniu dane państwo członkowskie powinno poinformować, jakie środki zamierza przyjąć – w stosownych przypadkach we współpracy z innymi państwami członkowskimi – aby zareagować na zagrożenie, a także powinno przedstawić środki, działania, warunki i harmonogram, które rozważa w celu jak najszybszego zniesienia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, aby zachować zasadę swobodnego przepływu. W takim przypadku Komisja powinna wydać nową opinię. Opinia taka pozostaje bez uszczerbku dla środków egzekucyjnych, w tym postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, które Komisja – w roli strażniczki traktatów – powinna móc zastosować w dowolnym momencie przeciwko każdemu państwu członkowskiemu w związku z niewypełnieniem przez nie obowiązków wynikających z prawa Unii. W przypadku wydania opinii Komisja powinna rozpocząć konsultacje z danymi państwami członkowskimi. Jakkolwiek poważne zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego w państwie członkowskim występujące na obszarze bez kontroli na granicach wewnętrznych niekoniecznie jest ograniczone w czasie, aby zachować zasadę swobodnego przemieszczania się, należy ograniczyć maksymalny okres trwania kontroli granicznej na granicach wewnętrznych w związku z tym samym poważnym zagrożeniem, który to okres nie powinien przekraczać dwóch lat. W wyjątkowych okolicznościach i pod pewnymi warunkami państwa członkowskie powinny móc przedłużyć kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych o dwa kolejne okresy sześciu miesięcy. W każdym przypadku okres trwania kontroli granicznej na granicach wewnętrznych w związku z tym samym poważnym zagrożeniem nie powinien przekraczać łącznie trzech lat.
- (51) Aby umożliwić analizę ex post decyzji dotyczącej tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, po zniesieniu tej kontroli granicznej państwa członkowskie powinny nadal mieć obowiązek przedkładania Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komisji sprawozdania z przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. W przypadku gdy kontrola jest utrzymywana przez dłuższy czas, kolejne takie sprawozdanie należy przedłożyć po 12 miesiącach, oraz ponownie po upływie kolejnych 12 miesięcy, jeżeli w drodze wyjątku kontrola jest utrzymywana. W sprawozdaniu należy przedstawić w szczególności ocenę wstępną i uzupełniającą konieczności kontroli granicznej na granicach wewnętrznych oraz spełnienia kryteriów dotyczących przywracania kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. Komisja powinna przyjąć akt wykonawczy w celu ustanowienia wzoru takich sprawozdań oraz udostępnić ten wzór w internecie.
- (52) Wykonując niniejsze rozporządzenie, państwa członkowskie nie powinny dyskryminować osób ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub inne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
- (53) Właściwe organy, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu, we wszystkich swoich działaniach podejmowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, w tym w ramach korzystania ze swoich uprawnień do przeprowadzania kontroli, powinny w pełni przestrzegać przepisów dotyczących ochrony danych na podstawie prawa Unii. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679⁽¹⁸⁾ lub dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680⁽¹⁹⁾ mają zastosowanie do przetwarzania danych osobowych przez właściwe organy krajowe do celów niniejszego rozporządzenia w ich odpowiednich obszarach zastosowania.
- (54) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie usprawnienie funkcjonowania strefy Schengen, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający samodzielnie przez państwa członkowskie, gdyż konieczna jest zmiana wspólnych zasad ustanowionych na poziomie Unii, natomiast możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (55) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do TUE i do TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana, ani go nie stosuje. Ponieważ niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, zgodnie z art. 4 tego protokołu Dania – w terminie sześciu miesięcy po przyjęciu przez Radę niniejszego rozporządzenia – podejmie decyzję, czy dokona jego transpozycji do swojego prawa krajowego.

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

⁽¹⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 89).

- (56) Niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, które nie mają zastosowania do Irlandii zgodnie z decyzją Rady 2002/192/WE⁽²⁰⁾; Irlandia nie uczestniczy w związku z tym w jego przyjęciu i nie jest nim związana, ani go nie stosuje.
- (57) W odniesieniu do Islandii i Norwegii niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Umowy zawartej przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącej włączenia tych dwóch państw we wprowadzenie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen⁽²¹⁾, które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 lit. A decyzji Rady 1999/437/WE⁽²²⁾.
- (58) W odniesieniu do Szwajcarii niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen⁽²³⁾, które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 lit. A decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2008/146/WE⁽²⁴⁾.
- (59) W odniesieniu do Liechtensteinu niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu w sprawie przystąpienia Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen⁽²⁵⁾, które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 lit. A decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2011/350/UE⁽²⁶⁾.
- (60) Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla stosowania dyrektywy 2004/38/WE.
- (61) Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych i jest zgodne z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie.
- (62) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (UE) 2016/399,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

W rozporządzeniu (UE) 2016/399 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 wprowadza się następujące zmiany:
 - a) pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) »ochrona granicy« oznacza ochronę granic pomiędzy przejściami granicznymi oraz ochronę przejść granicznych poza ustalonymi godzinami otwarcia, w tym środki zapobiegawcze, w celu zapobiegania niedozwolonemu przekraczaniu granicy lub unikaniu odprawy granicznej lub wykrywania takiego przekraczania i unikania, przyczyniania się do podnoszenia znajomości sytuacji, zwalczania przestępczości transgranicznej oraz podejmowania środków wobec osób, które przekroczyły granicę nielegalnie;”;

⁽²⁰⁾ Decyzja Rady 2002/192/WE z dnia 28 lutego 2002 r. dotycząca wniosku Irlandii o zastosowanie wobec niej niektórych przepisów dorobku Schengen (Dz.U. L 64 z 7.3.2002, s. 20).

⁽²¹⁾ Dz.U. L 176 z 10.7.1999, s. 36.

⁽²²⁾ Decyzja Rady 1999/437/WE z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie niektórych warunków stosowania Układu zawartego przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącego włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 176 z 10.7.1999, s. 31).

⁽²³⁾ Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 52.

⁽²⁴⁾ Decyzja Rady 2008/146/WE z dnia 28 stycznia 2008 r. w sprawie zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia tego państwa we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 1).

⁽²⁵⁾ Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 21.

⁽²⁶⁾ Decyzja Rady 2011/350/UE z dnia 7 marca 2011 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii Europejskiej Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu w sprawie przystąpienia Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, odnoszącego się do zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych i do przemieszczania się osób (Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 19).

b) dodaje się punkty w brzmieniu:

- „27) »stan zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę« oznacza stan zagrożenia zdrowia publicznego, który jest uznany przez Komisję na poziomie Unii, z uwzględnieniem informacji od właściwych organów krajowych, w przypadku którego poważne transgraniczne zagrożenie zdrowia może wywierać negatywne skutki o dużej skali dla korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się.
- 28) »podróż niezbędna« oznacza podróż odbywaną przez osobę, która jest zwolniona z ograniczeń dotyczących wjazdu na podstawie art. 21a ust. 4 lub 5, w związku z podstawową funkcją lub potrzebą, z uwzględnieniem wszelkich mających zastosowanie zobowiązań międzynarodowych Unii i państw członkowskich;
- 29) »podróż inna niż niezbędna« oznacza podróż inną niż podróż niezbędna;
- 30) »węzły transportowe« oznaczają porty lotnicze, morskie lub rzeczne, dworce kolejowe lub autobusowe oraz terminale towarowe.”;

2) w art. 5 ust. 3 dodaje się akapit w brzmieniu:

„W przypadku gdy duża liczba migrantów próbuje przekroczyć granice zewnętrzne państw członkowskich w sposób niedozwolony, masowo i przy użyciu siły, państwa członkowskie mogą podejmować konieczne środki w celu zachowania bezpieczeństwa i porządku oraz przestrzegania prawa.”;

3) w art. 5 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„4. Państwa członkowskie mogą, w szczególności w sytuacji instrumentalizacji migrantów, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. b) zdanie pierwsze rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1359 (*), tymczasowo zamknąć określone przejścia graniczne zgłoszone zgodnie z ust. 1 akapit drugi niniejszego artykułu lub ograniczyć godziny ich otwarcia, jeżeli wymagają tego okoliczności.

Wszelkie środki na podstawie akapitu pierwszego niniejszego ustępu i ust. 3 akapit drugi niniejszego artykułu wdraża się w sposób proporcjonalny i w pełni uwzględniający prawa:

- a) osób korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się na podstawie prawa Unii;
- b) obywateli państw trzecich, którzy są rezydentami długoterminowymi na podstawie dyrektywy Rady 2003/109/WE (**), osób, których prawo pobytu wynika z innych instrumentów prawa Unii lub prawa krajowego lub które posiadają krajowe wizy długoterminowe, a także członków ich rodzin; oraz
- c) obywateli państw trzecich ubiegających się o ochronę międzynarodową.

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1359 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie reagowania na sytuacje kryzysowe i sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej w dziedzinie migracji i azylu oraz w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/1147 (Dz.U. L, 2024/1359, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1359/oj>).

(**) Dyrektywa Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (Dz.U. L 16 z 23.1.2004, s. 44).”;

4) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 13

Ochrona granicy

1. Głównym celem ochrony granicy jest zapobieganie niedozwolonemu przekraczaniu granicy lub jego wykrywanie, przyczynianie się do poprawy znajomości sytuacji, zwalczanie przestępczości transgranicznej oraz podejmowanie środków wobec osób, które przekroczyły granicę nielegalnie. Obejmuje to również przeprowadzanie analiz ryzyka. Bez uszczerbku dla art. 3 i 4 osoba, która nielegalnie przekroczyła granicę i która nie ma prawa przebywać na terytorium danego państwa członkowskiego, zostaje zatrzymana i poddana procedurom spełniającym wymogi dyrektywy 2008/115/WE.

2. W celu ochrony granicy straż graniczna wykorzystuje wszelkie niezbędne zasoby, w tym posterunki stacjonarne i oddziały mobilne. Ochronę granicy prowadzi się w pełnej zgodności z obowiązkami wynikającymi z art. 4 oraz w taki sposób, aby zapobiec niedozwolonemu przekraczaniu przez osoby granicy między przejściami granicznymi lub unikaniu przez osoby odprawy na przejściach granicznych oraz aby zniechęcić osoby do takiego przekraczania lub unikania.

3. Ochronę pomiędzy przejściami granicznymi prowadzi straż graniczna, której liczebność i metody działania dostosowuje się do istniejących lub przewidywanych ryzyk i zagrożeń. Wykorzystuje ona obrazy sytuacji, aby w większym stopniu ograniczyć liczbę ofiar śmiertelnych wśród migrantów na granicach zewnętrznych, wzdłuż tych granic lub w ich pobliżu. Wiąże się to z częstymi i nagłymi zmianami okresów ochrony oraz innymi metodami lub technikami, aby skutecznie zapobiegać niedozwolonemu przekraczaniu granicy lub je wykrywać.

4. Ochronę prowadzą posterunki stacjonarne lub oddziały mobilne, wykonujące swoje zadania poprzez patrolowanie lub stacjonowanie w miejscach znanych lub postrzeganych jako zagrożone. Celem takiej ochrony jest zapobieganie niedozwolonemu przekraczaniu granicy lub zatrzymywanie osób w związku z niedozwolonym przekroczeniem granicy zewnętrznej. Ochrona może również być prowadzona z wykorzystaniem środków technicznych, w tym środków elektronicznych, sprzętu, systemów ochrony oraz, w stosownych przypadkach, wszelkich rodzajów infrastruktury stacjonarnej i mobilnej.

5. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 37 niniejszego rozporządzenia dotyczących dodatkowych środków regulujących ochronę, w tym opracowania wspólnych minimalnych norm ochrony granicy. Te wspólne minimalne normy muszą uwzględniać rodzaj granic, tj. granice lądowe, morskie lub powietrzne, poziomy ryzyka przypisane każdemu odcinkowi granicy zewnętrznej zgodnie z art. 34 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 (*) oraz inne istotne czynniki, takie jak szczególne cechy geograficzne.

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylenia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 (Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1).";

5) tytuł rozdziału V otrzymuje brzmienie: „Szczególne środki dotyczące granic zewnętrznych”;

6) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 21a

Tymczasowe ograniczenia związane z podróżą do Unii

1. Niniejszy artykuł stosuje się do stanów zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę.

2. Rada, na podstawie wniosku Komisji, może przyjąć rozporządzenie wykonawcze przewidujące tymczasowe ograniczenia związane z podróżą do państw członkowskich, które mają być stosowane na granicach zewnętrznych.

Tymczasowe ograniczenia związane z podróżą mogą obejmować tymczasowe ograniczenia dotyczące wjazdu do państw członkowskich oraz tymczasowe ograniczenia związane ze zdrowiem, które są niezbędne do ochrony zdrowia publicznego na obszarze bez kontroli na granicach wewnętrznych. Te tymczasowe ograniczenia związane ze zdrowiem mogą obejmować testy, kwarantannę i samoizolację.

Tymczasowe ograniczenia związane z podróżą do Unii muszą być proporcjonalne i niedyskryminujące. W przypadku gdy państwo członkowskie przyjmuje ograniczenia, które są surowsze niż ograniczenia ustanowione w akcie wykonawczym, ograniczenia te nie mogą mieć negatywnego wpływu na funkcjonowanie obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych. Tymczasowe ograniczenia związane ze zdrowiem dotyczące osób korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się na podstawie prawa Unii muszą być zawsze zgodne z dyrektywą 2004/38/WE.

3. Następujące kategorie osób są zwolnione z ograniczeń dotyczących wjazdu, niezależnie od celu ich podróży:

a) osoby korzystające z prawa do swobodnego przemieszczania się na podstawie prawa Unii;

b) obywatele państw trzecich, którzy są rezydentami długoterminowymi na podstawie dyrektywy Rady 2003/109/WE, osoby, których prawo pobytu wynika z innych instrumentów prawa Unii lub prawa krajowego, w tym osoby korzystające z ochrony międzynarodowej lub osoby, które posiadają krajowe wizy długoterminowe, a także członkowie ich rodzin.

4. Kategorie osób wymienione w załączniku XI część A są zwolnione z ograniczeń dotyczących wjazdu.

5. Każda kategoria osób wymieniona w załączniku XI część B jest zwolniona z ograniczeń dotyczących wjazdu, jeżeli ta kategoria jest uwzględniona w rozporządzeniu wykonawczym, o którym mowa w ust. 2.

6. Rozporządzenie wykonawcze, o którym mowa w ust. 2, w stosownych przypadkach:

- a) określa, jeżeli jest to wymagane ze względu na charakter stanu zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę, kategorie osób odbywających podróże niezbędne wymienione w załączniku XI część B, które mają być zwolnione z ograniczeń dotyczących wjazdu;
- b) wskazuje wszelkie obszary geograficzne lub państwa trzecie, z których podróz może podlegać ograniczeniom lub zwolnieniom z ograniczeń, oraz ustanawia procedurę okresowego przeglądu sytuacji takich obszarów lub państw i ograniczeń związanych z podróżą wprowadzonych w oparciu o obiektywną metodykę oraz obiektywne kryteria, w tym w szczególności sytuacji epidemiologicznej;
- c) określa warunki, na jakich podróże inne niż niezbędne mogą być ograniczone lub zwolnione z ograniczeń, w tym dowody, które mają być przedstawiane na poparcie zwolnienia, oraz warunki dotyczące czasu trwania i charakteru pobytu na obszarach lub w państwach, o których mowa w lit. b);
- d) odnosi się do minimalnych tymczasowych ograniczeń związanych ze zdrowiem, którym mogą podlegać osoby, o których mowa w ust. 3 lit. a) i b);
- e) na zasadzie odstępstwa od ust. 4 i 5 określa warunki, na jakich można nałożyć ograniczenia związane z podróżą na osoby odbywające podróże niezbędne.

7. Ograniczenia dotyczące wjazdu do państw członkowskich w odniesieniu do osób odbywających podróże niezbędne nakłada się jedynie wyjątkowo, na ściśle ograniczony okres, do czasu uzyskania wystarczających informacji dotyczących stanu zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę, o którym mowa w ust. 1, oraz do czasu określenia i przyjęcia przez Radę na wniosek Komisji alternatywnych ograniczeń związanych ze zdrowiem, które są niezbędne do ochrony zdrowia publicznego i które mają być stosowane w odniesieniu do tych osób.”;

7) art. 23 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 23

Odprawa na terytorium

Brak kontroli granicznej na granicach wewnętrznych nie wpływa na:

- a) wykonywanie przez właściwe organy państw członkowskich na ich terytorium, w tym w ich wewnętrznych strefach przygranicznych, uprawnień policyjnych lub innych uprawnień publicznych, powierzonych im na podstawie prawa krajowego, o ile wykonywanie tych uprawnień nie ma skutku równoważnego z odprawą graniczną. Wykonywanie takich uprawnień może obejmować, w stosownych przypadkach, wykorzystywanie technologii monitorowania i ochrony powszechnie wykorzystywanych na danym terytorium w celu przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa publicznego lub porządku publicznego. Wykonywanie przez właściwe organy ich uprawnień nie jest w szczególności uznawane za równoważne dokonywaniu odprawy granicznej, jeżeli środki spełniają każdy z następujących warunków:
 - (i) nie mają na celu kontroli granicznej;
 - (ii) opierają się na ogólnych informacjach policji lub, w przypadku gdy celem jest ograniczenie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej, na informacjach dotyczących zdrowia publicznego i doświadczeniach właściwych organów dotyczących potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa publicznego lub porządku publicznego oraz mają na celu w szczególności:
 - walkę z przestępczością transgraniczną,
 - ograniczenie nielegalnej imigracji, lub
 - powstrzymanie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej mogącej przerodzić się w epidemię zgodnie z ustaleniami Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób;
 - (iii) są opracowywane i wykonywane w sposób zdecydowanie odróżniający je od rutynowej odprawy osób na granicach zewnętrznych, w tym w przypadku gdy prowadzi się je w węzłach transportowych lub bezpośrednio na pokładzie pojazdów służących do świadczenia usług transportu pasażerskiego oraz gdy opierają się na ocenie ryzyka;

- b) możliwość przeprowadzania przez właściwe organy państwa członkowskiego lub przez przewoźników kontroli bezpieczeństwa osób w węzłach transportowych zgodnie z prawem krajowym każdego państwa członkowskiego, pod warunkiem że kontrola tego typu przeprowadzana jest również w stosunku do osób podróżujących po terytorium danego państwa członkowskiego;
 - c) możliwość ustanowienia przez państwo członkowskie przepisów o obowiązku posiadania lub posiadania przy sobie dokumentów;
 - d) możliwość ustanowienia przez państwo członkowskie przepisów o obowiązku zgłaszania przez obywateli państw trzecich ich obecności na jego terytorium oraz obowiązku zapewnienia przez kierowników obiektów oferujących zakwaterowanie, aby obywatele państw trzecich wypełniali i podpisywali formularze rejestracyjne, z wyjątkiem towarzyszących im małżonków lub towarzyszących im małoletnich lub członków grup turystycznych zgodnie z – odpowiednio – art. 22 i 45 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluxu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (zwanej dalej »konwencją z Schengen«).”;
- 8) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 23a

Procedura przekazania osób zatrzymanych w wewnętrznych strefach przygranicznych

1. Bez uszczerbku dla art. 22, w niniejszym artykule ustanawia się procedurę przekazania obywatela państwa trzeciego zatrzymanego w strefach przygranicznych, o których mowa w art. 23, w sytuacji gdy spełnione są następujące warunki:

- a) obywatel państwa trzeciego zostaje zatrzymany podczas kontroli z udziałem właściwych organów obu państw członkowskich w ramach współpracy dwustronnej, która może obejmować w szczególności wspólne patrole policyjne, pod warunkiem że państwa członkowskie zgodziły się na zastosowanie takiej procedury w ramach współpracy dwustronnej; oraz
- b) istnieją wyraźne przesłanki, że obywatel państwa trzeciego przybył bezpośrednio z innego państwa członkowskiego, oraz ustalono, że obywatel państwa trzeciego nie ma prawa przebywać na terytorium państwa członkowskiego, do którego przybył, wynikające z informacji natychmiast dostępnych organom dokonującym zatrzymania, w tym oświadczeń danej osoby, dokumentów tożsamości, dokumentów podróży lub innych dokumentów przy niej znalezionych lub wyników wyszukiwań przeprowadzonych w odpowiednich krajowych i unijnych bazach danych.

Procedury określonej w ust. 1 i 2 nie stosuje się do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową zdefiniowanych w art. 3 pkt 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348 (*) lub osób korzystających z ochrony międzynarodowej zdefiniowanych w art. 3 pkt 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1347 (**).

W przypadku przekazywania obywatela państwa trzeciego, co do którego przekazujące państwo członkowskie domniemywa, że jest małoletni, to przekazujące państwo członkowskie informuje przyjmujące państwo członkowskie o takim domniemaniu, a oba państwa członkowskie zapewniają podjęcie wszelkich środków w najlepszym interesie dziecka oraz zgodnie z ich odpowiednimi przepisami krajowymi.

2. Na zasadzie odstępstwa od art. 6 ust. 1 dyrektywy 2008/115/WE właściwe organy państwa członkowskiego mogą, jeżeli spełnione są warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu, podjąć decyzję o natychmiastowym przekazaniu danego obywatela państwa trzeciego do państwa członkowskiego, z którego osoba ta przybyła, zgodnie z procedurą określoną w załączniku XII.

3. Obywatele państw trzecich zatrzymani w strefach przygranicznych i przekazani na podstawie procedury określonej w niniejszym artykule mają prawo do odwołania się. Postępowanie odwoławcze w sprawie decyzji o przekazaniu prowadzone jest zgodnie z prawem krajowym przekazującego państwa członkowskiego. Tym obywatelom państw trzecich zapewnia się skuteczny środek prawny zgodnie z art. 47 Karty. Przekazujące państwo członkowskie udostępnia również obywatelom państwa trzeciego, w języku, który rozumieją lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla nich zrozumiały, pisemną informację dotyczącą punktów kontaktowych dysponujących informacjami na temat przedstawicieli uprawnionych do działania w imieniu tych obywateli państwa trzeciego zgodnie z prawem krajowym. Złożenie takiego odwołania nie ma skutku zawieszającego.

4. W przypadku gdy przekazujące państwo członkowskie stosuje procedurę, o której mowa w ust. 2, przyjmujące państwo członkowskie ma obowiązek podjęcia wszelkich środków niezbędnych do przyjęcia danego obywatela państwa trzeciego zgodnie z procedurami określonymi w załączniku XII. Wszystkie odpowiednie przepisy dyrektywy 2008/115/WE mają zastosowanie w przyjmującym państwie członkowskim.

5. Państwa członkowskie określają praktyczne ustalenia w ramach współpracy dwustronnej, w tym w celu – co do zasady – uniknięcia stosowania procedury, o której mowa w niniejszym artykule, w szczególności na odcinkach granic wewnętrznych, na których przywrócono lub przedłużono kontrolę graniczną.
6. Procedura określona w niniejszym artykule pozostaje bez uszczerbku dla obowiązujących umów lub porozumień dwustronnych, o których mowa w art. 6 ust. 3 dyrektywy 2008/115/WE.
7. Od dnia 11 lipca 2025 r., a następnie corocznie państwa członkowskie przekazują Komisji dane zarejestrowane zgodnie z załącznikiem XII, część A, pkt 4.

- (*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnej procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylenia dyrektywy 2013/32/UE (Dz.U. L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).
- (**) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1347 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony, zmieniające dyrektywę Rady 2003/109/WE oraz uchylające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE (Dz.U. L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).”;

- 9) art. 24 akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„Państwa członkowskie usuwają wszelkie przeszkody dla płynności ruchu przez drogowe przejścia graniczne na granicach wewnętrznych, w szczególności ograniczenia prędkości, które nie są oparte wyłącznie na względach bezpieczeństwa drogowego lub nie są wymagane do zastosowania technologii, o których mowa w art. 23 lit. a).”;

- 10) art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 25

Ogólne ramy tymczasowego przywracania lub przedłużania kontroli granicznej na granicach wewnętrznych

1. W przypadku gdy na obszarze bez kontroli na granicach wewnętrznych zaistnieje poważne zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego w państwie członkowskim, to państwo członkowskie może w drodze wyjątku przywrócić kontrolę graniczną na wszystkich lub poszczególnych odcinkach swoich granic wewnętrznych.

Uznaje się, że poważne zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego może wynikać w szczególności z:

- a) aktów terrorystycznych lub zagrożeń terrorystycznych oraz zagrożeń wynikających z poważnej przestępczości zorganizowanej;
- b) stanów zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę;
- c) wyjątkowej sytuacji charakteryzującej się nagłym niedozwolonym przemieszczaniem się na dużą skalę obywateli państw trzecich między państwami członkowskimi, co stanowi znaczne obciążenie dla ogólnych zasobów i zdolności dobrze przygotowanych właściwych organów i która może zagrozić ogólnemu funkcjonowaniu obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych, o czym świadczy analiza informacji i wszystkie dostępne dane, w tym pochodzące z odpowiednich agencji Unii;
- d) wydarzeń międzynarodowych na dużą skalę lub o dużym znaczeniu.

2. We wszystkich przypadkach kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych przywraca się wyłącznie jako środek ostateczny. Zakres i czas trwania tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej nie mogą przekraczać tego, co jest absolutnie niezbędne do reakcji na stwierdzone poważne zagrożenie.

Kontrolę graniczną można przywrócić lub przedłużyć na podstawie art. 25a i 28 wyłącznie w przypadku, gdy państwo członkowskie ustaliło, że taki środek jest konieczny i proporcjonalny, biorąc pod uwagę kryteria, o których mowa w art. 26 ust. 1, a w przypadku przedłużenia takiej kontroli również biorąc pod uwagę ocenę ryzyka, o której mowa w art. 26 ust. 2. Kontrolę graniczną można również przywrócić zgodnie z art. 29, biorąc pod uwagę kryteria, o których mowa w art. 30.

3. W przypadku gdy to samo poważne zagrożenie utrzymuje się, kontrola graniczna na granicach wewnętrznych może zostać przedłużona zgodnie z art. 25a lub 29, lub, w przypadku gdy zagrożenie dotyczy stanu zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę, zgodnie z art. 28.

Uznaje się, że to samo poważne zagrożenie utrzymuje się, jeżeli uzasadnienie przedłużenia kontroli granicznej przedstawione przez państwo członkowskie opiera się na tych samych podstawach, które uzasadniały początkowe przywrócenie kontroli granicznej.”;

11) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 25a

Procedura w przypadkach wymagających działania ze względu na niemożliwe do przewidzenia lub możliwe do przewidzenia zdarzenia

1. W przypadku gdy poważne zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego w państwie członkowskim jest niemożliwe do przewidzenia i wymaga podjęcia natychmiastowego działania, to państwo członkowskie może wyjątkowo i w trybie natychmiastowym przywrócić kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych.

2. Jednocześnie z przywróceniem kontroli granicznej na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu dane państwo członkowskie powiadamia Parlament Europejski, Radę, Komisję i pozostałe państwa członkowskie o przywróceniu kontroli granicznej zgodnie z art. 27 ust. 1.

3. W przypadku przywrócenia przez państwo członkowskie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych na podstawie ust. 1, kontrola graniczna może być utrzymywana przez okres nie dłuższy niż miesiąc. Jeżeli poważne zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego utrzymuje się dłużej niż przez ten okres, państwo członkowskie może przedłużyć kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych na kolejne okresy, których maksymalny czas trwania nie może przekraczać trzech miesięcy.

4. W przypadku gdy w państwie członkowskim poważne zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego jest możliwe do przewidzenia, to państwo członkowskie powiadamia Parlament Europejski, Radę, Komisję i pozostałe państwa członkowskie zgodnie z art. 27 ust. 1 najpóźniej cztery tygodnie przed planowanym przywróceniem kontroli granicznej lub jak najszybciej w przypadku gdy okoliczności, które spowodowały potrzebę przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, staną się znane temu państwu członkowskiemu mniej niż cztery tygodnie przed planowanym przywróceniem kontroli.

5. W przypadku gdy stosuje się ust. 4 niniejszego artykułu oraz bez uszczerbku dla ust. 6, kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych można przywrócić na okres nie dłuższy niż sześć miesięcy. W przypadku gdy poważne zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego utrzymuje się po upływie tego okresu, państwo członkowskie może przedłużyć kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych na odnawialne okresy nie dłuższe niż sześć miesięcy. O każdym przedłużeniu powiadamia się Parlament Europejski, Radę, Komisję i pozostałe państwa członkowskie zgodnie z art. 27 i w terminach, o których mowa w ust. 4 niniejszego artykułu. Z zastrzeżeniem ust. 6 niniejszego artykułu maksymalny czas trwania kontroli granicznej na granicach wewnętrznych nie może przekraczać dwóch lat.

6. W przypadku gdy państwo członkowskie uzna, że występuje poważna wyjątkowa sytuacja w odniesieniu do utrzymującego się poważnego zagrożenia uzasadniająca dalszą potrzebę przeprowadzania kontroli granicznej na granicach wewnętrznych przez okres dłuższy niż okres maksymalny, o którym mowa w ust. 5 niniejszego artykułu, powiadamia ono Parlament Europejski, Radę, Komisję i pozostałe państwa członkowskie o zamiarze przedłużenia kontroli na granicach wewnętrznych na dodatkowy okres nieprzekraczający 6 miesięcy. Tego powiadomienia dokonuje się w terminie czterech tygodni przed planowanym przedłużeniem oraz – uwzględniając opinię Komisji wydaną zgodnie z art. 27a ust. 3 – zawiera się w nim ocenę ryzyka zgodnie z art. 26 ust. 2:

- a) potwierdzającą utrzymujące się zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego;
- b) potwierdzającą, że w momencie dokonywania powiadomienia środki alternatywne mające zaradzić zagrożeniu uznano za nieskuteczne lub okazały się one nieskuteczne;
- c) przedstawiającą środki łagodzące brane pod uwagę jako uzupełnienie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych;
- d) obejmującą, w stosownych przypadkach, przedstawienie środków, działań, warunków i harmonogramu branych pod uwagę w celu zniesienia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych.

W terminie trzech miesięcy od powiadomienia, o którym mowa w akapicie pierwszym, Komisja wydaje nową opinię dotyczącą konieczności i proporcjonalności przedłużenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. Po otrzymaniu tego powiadomienia Komisja może wszcząć z własnej inicjatywy lub wszczyna na wniosek państwa członkowskiego, na które dana sytuacja ma bezpośredni wpływ, procedurę konsultacji, zgodnie z art. 27a ust. 1.

W przypadku gdy w poważnej wyjątkowej sytuacji potwierdzono dalszą potrzebę kontroli granicznej na granicach wewnętrznych w wyniku procedury, o której mowa w niniejszym ustępie, ale dodatkowy okres sześciu miesięcy, o którym mowa w akapicie pierwszym, nie jest wystarczający do zapewnienia dostępności skutecznych środków alternatywnych w celu przeciwdziałania utrzymującemu się zagrożeniu, państwo członkowskie może podjąć decyzję o przedłużeniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych o kolejny i ostatni dodatkowy okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, zgodnie z oceną ryzyka, o której mowa w akapicie drugim. W przypadku gdy państwo członkowskie podejmie taką decyzję, niezwłocznie powiadamia Komisję o swoim zamiarze przedłużenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. Komisja niezwłocznie przyjmuje zalecenie dotyczące zgodności takiego ostatecznego przedłużenia z Traktatami, w szczególności z zasadami konieczności i proporcjonalności. W zaleceniu tym określa się również, w stosownych przypadkach wraz z innymi państwami członkowskimi, skuteczne środki kompensujące, które mają zostać wdrożone.”;

12) art. 26 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 26

Kryteria dotyczące tymczasowego przywrócenia i przedłużenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych

1. Aby ustalić, czy przywrócenie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych jest konieczne i proporcjonalne zgodnie z art. 25 ust. 2, państwo członkowskie ocenia w szczególności:

a) stosowność środka polegającego na przywróceniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, biorąc pod uwagę charakter stwierdzonego poważnego zagrożenia, a w szczególności to, czy przywrócenie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych może odpowiednio usunąć zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego oraz czy cele takiego przywrócenia można osiągnąć:

- (i) przy użyciu środków alternatywnych, takich jak proporcjonalne kontrole przeprowadzane w kontekście kontroli na terytorium, o których mowa w art. 23 lit. a);
- (ii) przy użyciu procedury ustanowionej w art. 23a;
- (iii) za pomocą innych form współpracy policyjnej przewidzianych w prawie Unii;
- (iv) w ramach wspólnych środków w zakresie tymczasowych ograniczeń związanych z podróżą do państw członkowskich, o których mowa w art. 21a ust. 2;

b) prawdopodobne skutki takiego środka dla:

- (i) przepływu osób na obszarze bez kontroli na granicach wewnętrznych; oraz
- (ii) funkcjonowania regionów transgranicznych, z uwzględnieniem silnych więzi społecznych i gospodarczych między nimi.

2. W przypadku gdy kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych przeprowadzano przez sześć miesięcy zgodnie z art. 25a ust. 5, dane państwo członkowskie przeprowadza ocenę ryzyka, która oprócz elementów zawartych w art. 27 ust. 2 i 3 obejmuje również ponowną ocenę kryteriów określonych w ust. 1 niniejszego artykułu.

3. W przypadku gdy przywrócono lub przedłużono kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych, zainteresowane państwa członkowskie zapewniają, aby towarzyszyły jej odpowiednie środki łagodzące skutki przywrócenia kontroli granicznych dla osób i transportu towarowego, ze szczególnym uwzględnieniem silnych więzi społecznych i gospodarczych między regionami transgranicznymi oraz osób odbywających podróże niezbędne.”;

13) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 27

Powiadamanie o tymczasowym przywróceniu lub przedłużeniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych oraz ocena ryzyka

1. Dokonywane przez państwa członkowskie powiadomienia o przywróceniu lub przedłużeniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych muszą zawierać następujące informacje:

- a) powody przywrócenia lub przedłużenia kontroli, w tym wszystkie stosowne dane szczegółowo opisujące zdarzenia stanowiące poważne zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego;
- b) zakres proponowanego przywrócenia lub przedłużenia kontroli, wraz ze wskazaniem, którego odcinka lub których odcinków granic wewnętrznych ma dotyczyć przywrócenie lub przedłużenie kontroli granicznej;

- c) nazwy dozwolonych przejść granicznych;
- d) datę i czas trwania planowanego przywrócenia lub przedłużenia kontroli;
- e) ocenę konieczności i proporcjonalności, o której mowa w art. 26 ust. 1, a w przypadku przedłużenia – w art. 26 ust. 2;
- f) w stosownych przypadkach – środki, jakie mają zostać podjęte przez inne państwa członkowskie.

Powiadomienie może zostać dokonane wspólnie przez dwa państwa członkowskie lub większą ich liczbę.

Państwa członkowskie przekazują powiadomienie przy użyciu wzoru, który zostanie określony przez Komisję zgodnie z ust. 6.

2. W przypadku gdy kontrolę graniczną przeprowadzono przez sześć miesięcy zgodnie z art. 25a ust. 5, każde kolejne powiadomienie o przedłużeniu takiej kontroli musi zawierać ocenę ryzyka. Ocena ryzyka przedstawia skalę i przewidywany rozwój sytuacji w odniesieniu do poważnego zagrożenia, w szczególności długości przewidywanego okresu utrzymywania się poważnego zagrożenia oraz odcinki granic wewnętrznych, których może ono dotyczyć, a także informacje dotyczące środków koordynacji z pozostałymi państwami członkowskimi, dla których kontrola graniczna na granicach wewnętrznych ma lub może mieć skutki.

3. W przypadku gdy państwa członkowskie przywracają lub przedłużają kontrolę graniczną ze względu na sytuację, o której mowa w art. 25 ust. 1 lit. c), ocena wymagana na podstawie ust. 1 lit. e) niniejszego artykułu zawiera również ocenę ryzyka oraz informacje dotyczące nagłego niedozwolonego przemieszczania się na dużą skalę, w tym wszelkie informacje uzyskane od odpowiednich agencji Unii zgodnie z ich odpowiednimi mandatami i analizę danych z odpowiednich systemów informacyjnych.

4. Na żądanie Komisji dane państwo członkowskie przekazuje wszelkie dalsze informacje, w tym dotyczące środków koordynacji z państwami członkowskimi, na które ma wpływ planowane przedłużenie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, a także dalsze informacje niezbędne do oceny ewentualnego zastosowania środków, o których mowa w art. 23 i 23a.

5. Państwa członkowskie nie mają obowiązku przekazywania wszystkich informacji, o których mowa w ust. 1–4 niniejszego artykułu, w przypadkach uzasadnionych względami bezpieczeństwa publicznego, mając na uwadze poufność toczących się postępowań przygotowawczych. Państwa członkowskie przekazujące powiadomienie na podstawie ust. 1 lub 2 mogą, w razie potrzeby i zgodnie z prawem krajowym, podjąć decyzję o utajnieniu wszystkich lub części informacji zawartych w powiadomieniu, w szczególności ocen ryzyka. Takie utajnienie nie może uniemożliwiać pozostałym państwom członkowskim, na które ma wpływ tymczasowe przywrócenie kontroli granicznych na granicach wewnętrznych, dostępu do informacji za pośrednictwem odpowiednich i bezpiecznych kanałów komunikacji. Takie utajnienie nie może uniemożliwiać państwom członkowskim udostępnienia informacji Parlamentowi Europejskiemu. Przekazywanie i przetwarzanie informacji i dokumentów przekazanych Parlamentowi Europejskiemu na podstawie niniejszego artykułu nie obejmuje ocen ryzyka, o których mowa w ust. 2, i musi być zgodne z przepisami dotyczącymi przekazywania i przetwarzania informacji niejawnych.

6. Komisja przyjmuje akt wykonawczy w celu określenia wzoru, o którym mowa w ust. 1 akapit trzeci niniejszego artykułu, oraz udostępnia ten wzór online. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 38 ust. 2.”;

14) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 27a

Konsultacje z państwami członkowskimi i opinia Komisji

1. Po otrzymaniu powiadomień przekazanych na podstawie art. 27 ust. 1 Komisja może wszcząć z własnej inicjatywy lub wszczyna na wniosek państwa członkowskiego, na które kontrola graniczna na granicach wewnętrznych ma bezpośredni wpływ, procedurę konsultacji, obejmującą wspólne posiedzenia między państwem członkowskim, które planuje przywrócić lub przedłużyć kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych, a pozostałymi państwami członkowskimi, zwłaszcza tymi, na które takie środki mają bezpośredni wpływ, oraz odpowiednimi agencjami Unii.

Celem konsultacji jest zbadanie w szczególności zagrożenia porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego, konieczności i proporcjonalności planowanego przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, z uwzględnieniem stosowności środków alternatywnych, oraz – w przypadku gdy kontrola graniczna została już przywrócona – jej skutków, a także sposobów zapewnienia wdrożenia wzajemnej współpracy między państwami członkowskimi w odniesieniu do przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych.

Przy podejmowaniu decyzji o przywróceniu lub przedłużeniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych i podczas przeprowadzania kontroli granicznej na granicach wewnętrznych państwo członkowskie planujące przywrócenie lub przedłużenie takiej kontroli uwzględni wyniki tych konsultacji.

2. Po otrzymaniu powiadomień przekazanych w związku z przywróceniem lub przedłużeniem kontroli granicznej na granicach wewnętrznych Komisja wydaje opinię lub każde państwo członkowskie może, bez uszczerbku dla art. 72 TFUE, wydać opinię, jeżeli na podstawie informacji zawartych w powiadomieniu i ocenie ryzyka, w stosownych przypadkach, lub na podstawie wszelkich dodatkowych informacji ma wątpliwości co do konieczności lub proporcjonalności planowanego przywrócenia lub przedłużenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych.

3. Po otrzymaniu powiadomień przekazanych w związku z przedłużeniem kontroli granicznej na granicach wewnętrznych na podstawie art. 25a ust. 4, które prowadzi do kontynuacji kontroli granicznej na granicach wewnętrznych trwającej łącznie 12 miesięcy, Komisja wydaje opinię dotyczącą konieczności i proporcjonalności takiej kontroli granicznej na granicach wewnętrznych.

Opinia Komisji musi zawierać co najmniej:

a) ocenę zgodności przywrócenia lub przedłużenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych z zasadami konieczności i proporcjonalności;

b) ocenę tego, czy dostatecznie rozważono alternatywne środki mające na celu zaradzenie poważnemu zagrożeniu.

W przypadku oceny przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych i uznania, że jest to zgodne z zasadami konieczności i proporcjonalności, opinia zawiera, w stosownych przypadkach, zalecenia dotyczące poprawy współpracy między państwami członkowskimi w celu ograniczenia wpływu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych oraz przyczynienia się do zmniejszenia utrzymującego się zagrożenia.

4. W przypadku wydania opinii, o której mowa w ust. 2 lub 3, Komisja zgodnie z ust. 1 wszczyna procedurę konsultacji w celu przedyskutowania opinii z państwami członkowskimi.”;

15) art. 28 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 28

Specjalny mechanizm, w przypadku gdy stan zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę stwarza zagrożenie dla ogólnego funkcjonowania obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych

1. W przypadku gdy Komisja stwierdzi wystąpienie stanu zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę, który ma wpływ na wiele państw członkowskich, stwarzając zagrożenie dla ogólnego funkcjonowania obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych, może ona przedłożyć Radzie wniosek dotyczący przyjęcia decyzji wykonawczej zezwalającej na przywrócenie kontroli granicznych przez państwa członkowskie, w tym na zastosowanie wszelkich odpowiednich środków łagodzących, które mają zostać ustanowione na poziomie krajowym i na poziomie Unii, jeżeli dostępne środki, o których mowa w art. 21a i 23, nie są wystarczające do zaradzenia stanowi zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę. Państwa członkowskie mogą zwrócić się do Komisji o przedłożenie takiego wniosku Radzie.

2. Decyzja wykonawcza Rady, o której mowa w ust. 1, obejmuje okres do sześciu miesięcy i może zostać przedłużona na wniosek Komisji na kolejne okresy nieprzekraczające sześciu miesięcy, o ile stan zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę utrzymuje się, z uwzględnieniem przeglądu, o którym mowa w ust. 4.

3. W przypadku gdy państwa członkowskie przywrócą lub przedłużą kontrolę graniczną z powodu stanu zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę, o którym mowa w ust. 1, od momentu wejścia w życie decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w ust. 1, ta kontrola graniczna opiera się na tej decyzji.

4. Komisja regularnie dokonuje przeglądu rozwoju sytuacji w odniesieniu do stanu zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę, o którym mowa w ust. 1, a także skutków środków przyjętych zgodnie z decyzją wykonawczą Rady, o której mowa w tym ustępie, aby ocenić, czy środki te nadal są uzasadnione, a w przeciwnym wypadku, aby zaproponować jak najszybsze zniesienie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych.

5. Państwa członkowskie natychmiast powiadamiają Parlament Europejski, Radę, Komisję i pozostałe państwa członkowskie o przywróceniu kontroli granicznej zgodnie z decyzją, o której mowa w ust. 1.

6. Państwa członkowskie mogą podjąć inne środki, o których mowa w art. 23, w celu ograniczenia zakresu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. Komisja uwzględni te środki w przeglądzie, o którym mowa w ust. 4 niniejszego artykułu.”;

16) art. 33 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 33

Sprawozdanie z przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych

1. W ciągu czterech tygodni po zniesieniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych państwo członkowskie, które prowadziło kontrolę graniczną na granicach wewnętrznych, przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komisji sprawozdanie z przywrócenia oraz, w stosownych przypadkach, przedłużenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych.

2. Bez uszczerbku dla ust. 1, w przypadku gdy kontrola graniczna jest przedłużana zgodnie z art. 25a ust. 5, dane państwo członkowskie przedkłada sprawozdanie po upływie 12 miesięcy, a następnie po 12 miesiącach, jeżeli kontrola graniczna jest w drodze wyjątku utrzymywana.

3. W sprawozdaniu przedstawia się w szczególności ocenę wstępną i uzupełniającą dotyczącą konieczności i proporcjonalności kontroli granicznej, spełnienie kryteriów, o których mowa w art. 26, prowadzenie kontroli, praktyczną współpracę z sąsiednimi państwami członkowskimi, wynikające z kontroli skutki dla swobodnego przepływu osób, w szczególności w regionach transgranicznych, skuteczność przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, łącznie z oceną ex post konieczności i proporcjonalności przywrócenia kontroli granicznej.

4. Komisja przyjmuje akt wykonawczy w celu ustanowienia jednolitego wzoru takiego sprawozdania oraz udostępnia go w internecie. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 38 ust. 2.

5. Komisja może wydać opinię dotyczącą tej przeprowadzonej ex post oceny tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na co najmniej jednej granicy wewnętrznej lub jej części.

6. Co najmniej raz w roku Komisja składa zarówno Parlamentowi Europejskiemu, jak i Radzie sprawozdanie z funkcjonowania obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych (zwane dalej »sprawozdaniem o stanie strefy Schengen«). Komisja może również przedyskutować sprawozdanie w sprawie stanu strefy Schengen oddzielnie z Parlamentem Europejskim i Radą. Sprawozdanie zawiera wykaz wszystkich podjętych w danym roku decyzji o przywróceniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, a także wszystkich działań podjętych przez Komisję w związku z przywróceniem kontroli granicznej na granicach wewnętrznych. W sprawozdaniu szczególną uwagę zwraca się na kontrolę graniczną, która została wprowadzona na okres dłuższy niż 12 miesięcy. Zawiera ono również ocenę konieczności i proporcjonalności przywrócenia i przedłużenia kontroli granicznej w okresie objętym sprawozdaniem, a także informacje dotyczące tendencji w obszarze bez kontroli na granicach wewnętrznych w odniesieniu do niedozwolonego przemieszczania się obywateli państw trzecich, z uwzględnieniem dostępnych informacji uzyskanych od odpowiednich agencji Unii i analizy danych z odpowiednich systemów informacyjnych.”;

17) art. 36 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 36

Zmiany w załącznikach

1. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 37 dotyczących zmian załączników III, IV i VIII.

2. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 37 w celu uzupełnienia niniejszego rozporządzenia poprzez dodanie w załączniku XI część B kategorii osób odbywających podróże niezbędne.

3. Jeżeli w należytej uzasadnionych przypadkach, ze względu na charakter stanu zagrożenia zdrowia publicznego na dużą skalę, jest to uzasadnione szczególnie pilną potrzebą, do aktów delegowanych przyjmowanych na podstawie ust. 2 niniejszego artykułu zastosowanie ma procedura przewidziana w art. 37a.”;

18) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 37a

Tryb pilny

1. Akty delegowane przyjęte w trybie niniejszego artykułu wchodzi w życie niezwłocznie i mają zastosowanie, dopóki nie zostanie wyrażony sprzeciw zgodnie z ust. 2. Przekazując akt delegowany Parlamentowi Europejskiemu i Radzie podaje się powody zastosowania trybu pilnego.

2. Parlament Europejski lub Rada mogą wyrazić sprzeciw wobec aktu delegowanego zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 37 ust. 5. W takim przypadku Komisja uchyla akt natychmiast po powiadomieniu jej przez Parlament Europejski lub Radę o decyzji o wniesieniu sprzeciwu.”;

19) w art. 39 ust. 1 dodaje się literę w brzmieniu:

„h) informacje o obszarach uznanych za regiony transgraniczne oraz o wszelkich istotnych zmianach w tym zakresie.”;

20) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 42b

Powiadamianie o regionach transgranicznych

Do dnia 11 stycznia 2025 r. wszystkie państwa członkowskie mające wspólne granice wewnętrzne określają, w ramach ścisłej współpracy, obszary swojego terytorium uznawane za regiony transgraniczne, uwzględniając silne więzi społeczne i gospodarcze między nimi, oraz powiadamiają o tych obszarach Komisję.

Państwa członkowskie informują również Komisję o wszelkich istotnych zmianach w tym zakresie.”;

21) tekst załącznika do niniejszego rozporządzenia dodaje się jako załączniki XI i XII do rozporządzenia (UE) 2016/399;

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia 13 czerwca 2024 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodnicząca

R. METSOLA

W imieniu Rady

Przewodniczący

M. MICHEL

ZAŁĄCZNIK

„ZAŁĄCZNIK XI

PODRÓŻ NIEZBĘDNA

CZĘŚĆ A

Kategorie osób, o których mowa w art. 21a ust. 4:

- 1) pracownicy służby zdrowia, osoby prowadzące badania naukowe w dziedzinie zdrowia oraz pracownicy służb opieki nad osobami starszymi;
- 2) pracownicy przygraniczni;
- 3) pracownicy transportu;
- 4) dyplomaci, pracownicy organizacji międzynarodowych oraz osoby zaproszone przez organizacje międzynarodowe, których obecność fizyczna jest niezbędna do prawidłowego funkcjonowania tych organizacji, personel wojskowy oraz pracownicy pomocy humanitarnej i personel zajmujący się ochroną ludności w ramach pełnionych przez nich funkcji;
- 5) pasażerowie tranzytowi;
- 6) pasażerowie podróżujący z niezbędnych przyczyn rodzinnych;
- 7) marynarze;
- 8) osoby potrzebujące ochrony międzynarodowej lub potrzebujące wjazdu z innych przyczyn humanitarnych.

CZĘŚĆ B

Kategorie osób, o których mowa w art. 21a ust. 5:

- 1) dzieci objęte wczesną edukacją i opieką i uczniowie objęci edukacją w państwie sąsiadującym oraz ich opiekunowie, którzy im towarzyszą, którzy przekraczają granicę w celu uzyskania takiej edukacji, a także studenci lub osoby podróżujące w celach edukacyjnych;
- 2) pracownicy sezonowi, w tym pracownicy pracujący przy produkcji żywności;
- 3) osoby podróżujące z ważnych powodów związanych z opieką nad zwierzętami lub ze względu na środki niezbędne dla rolnictwa i leśnictwa w indywidualnych przypadkach;
- 4) wysoko wykwalifikowani pracownicy, a także kluczowy i naukowy personel, których zatrudnienie jest niezbędne z perspektywy gospodarczej, społecznej i bezpieczeństwa, a których praca nie może być odroczone lub wykonywana za granicą;
- 5) personel organów publicznych odpowiedzialnych za obronę, porządek publiczny, zdrowie publiczne i bezpieczeństwo narodowe – tj. personel policji, straży granicznej, służb imigracyjnych, służby zdrowia, ochrony ludności itp. lub przedstawiciele organów ścigania, jeśli podróż związana jest z wykonywaniem obowiązków służbowych, w tym personel odpowiedzialny za obsługę i utrzymanie infrastruktury krytycznej;
- 6) rybacy i osoby wykonujące pracę lub świadczące usługi na statkach lub morskich platformach wydobywczych i wiertniczych, na podstawie stosunku pracy innego niż umowa o pracę na morzu;
- 7) osoby wjeżdżające na terytorium państwa członkowskiego w celu uzyskania podstawowych usług medycznych, w tym osoby przebywające w pojazdach ratunkowych;
- 8) małżonkowie (małżonkowie lub małżonki, zarejestrowani partnerzy lub zarejestrowane partnerki, konkubenci lub konkubiny) i dzieci osoby odbywającej podróż niezbędną, w tym obywatele państw trzecich podróżujący w celu łączenia rodzin;
- 9) obywatele państw trzecich podróżujący w celu udzielenia odpowiedzi na wezwanie organu sądowego;
- 10) osoby posiadające międzynarodową kartę prasową wydaną przez Międzynarodową Federację Dziennikarzy;
- 11) osoby wymagające opieki podróżujące do swoich opiekunów.

ZAŁĄCZNIK XII

CZĘŚĆ A

Procedura przekazania osób zatrzymanych w wewnętrznych strefach przygranicznych

- 1) Decyzje o przekazaniu na podstawie art. 23a ust. 2 wydaje się na standardowym formularzu, określonym w części B niniejszego załącznika, wypełnionym przez właściwy organ krajowy. Decyzje te mają skutek natychmiastowy.
- 2) Wypełniony standardowy formularz wręcza się danemu obywatelowi państwa trzeciego, który potwierdza otrzymanie decyzji o przekazaniu przez podpisanie formularza i otrzymuje kopię podpisanego formularza.
W przypadku gdy obywatel państwa trzeciego odmawia podpisania standardowego formularza, właściwy organ odnotowuje fakt odmowy na formularzu w polu „uwagi”.
- 3) Organy krajowe wydające decyzję o przekazaniu rejestrują dane na standardowym formularzu określonym w części B niniejszego załącznika.
- 4) Organy krajowe wydające decyzję o przekazaniu informują Komisję co roku o liczbie osób przekazanych do innych państw członkowskich, wskazując państwo członkowskie, do którego, lub państwa członkowskie, do których, osoby te zostały przekazane, podstawy do stwierdzenia, że osoby te nie miały prawa przebywać w tym państwie członkowskim, oraz, w miarę możliwości, obywatelstwo zatrzymanych obywateli państw trzecich.
- 5) Obywatele państw trzecich zatrzymani w strefach przygranicznych i przekazani na podstawie niniejszej procedury mają prawo do odwołania się. Postępowanie odwoławcze w sprawie decyzji o przekazaniu prowadzi się zgodnie z prawem krajowym. Obywatelom państw trzecich zapewnia się skuteczny środek prawny zgodnie z art. 47 Karty. Obywatelowi państwa trzeciego przekazuje się również w języku, który rozumie lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały, pisemną informację dotyczącą punktów kontaktowych dysponujących informacjami na temat przedstawicieli uprawnionych do działania w imieniu obywatela państwa trzeciego zgodnie z prawem krajowym. Złożenie takiego odwołania nie ma skutku zawieszającego.
- 6) Właściwe organy krajowe zapewniają, aby obywatel państwa trzeciego, którego dotyczy decyzja o przekazaniu, został przekazany, w ramach współpracy dwustronnej, o której mowa w art. 23a ust. 1 lit. a), właściwym organom przyjmującego państwa członkowskiego. Przekazanie następuje natychmiast i nie później niż w ciągu 24 godzin. Po tym terminie procedura przekazania nie może mieć miejsca i w stosownych przypadkach stosuje się odpowiednie przepisy dyrektywy 2008/115/WE. Właściwe organy przyjmującego państwa członkowskiego współpracują w tym celu z właściwymi organami przekazującego państwa członkowskiego.

CZĘŚĆ B

Standardowy formularz do celów przekazania osób zatrzymanych w wewnętrznych strefach przygranicznych

Nazwa państwa

Znak graficzny państwa (Nazwa urzędu)

PROCEDURA PRZEKAZANIA W WEWNĘTRZNYCH STREFACH PRZYGRANICZNYCH

W dniu _____ o godz. _____ w miejscu (wskazać rodzaj granicy wewnętrznej w pobliżu lub inne istotne informacje związane z zatrzymaniem zgodnie z art. 23a kodeksu granicznego Schengen) _____

My, niżej podpisani, _____ mamy przed sobą:

Dane osobowe (w zależności od dostępności)

Nazwisko _____ Imię _____

Data urodzenia _____ Miejsce urodzenia _____ Płeć _____

Obywatelstwo _____ Miejsce pobytu _____

Typ dokumentu tożsamości _____ numer _____

Wydany w _____ w dniu _____

Wiza numer (jeżeli istnieje) _____ typu _____ wydana przez _____

Ważna od _____ do _____

Przez okres _____ dni: _____

przybywającego(-cą) z _____ środkiem transportu _____ (wskazać wykorzystywany środek transportu, np. numer lotu), który(-a) zostaje niniejszym poinformowany(-a), że zostanie przekazany(-a) do _____ na podstawie art. 23a kodeksu granicznego Schengen:

Podstawy do stwierdzenia, że dana osoba nie ma prawa przebywać w państwie członkowskim:

Uwagi

 Osoba zainteresowana odmówiła podpisania formularza.

Osoba zainteresowana _____ Właściwe organy _____

Osobie zainteresowanej przysługuje prawo do odwołania się od decyzji o przekazaniu zgodnie z prawem krajowym. Osoba zainteresowana otrzymuje kopię niniejszego dokumentu (każde państwo ma obowiązek wskazać odniesienia do prawa krajowego i procedur dotyczących prawa do odwołania, a także punkty kontaktowe dysponujące informacjami na temat przedstawicieli uprawnionych do działania w imieniu obywatela państwa trzeciego).”.
